

Αρχαία Νικόπολη

ΚΕΙΜΕΝΟ : ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΑΛΠΑΚΗΣ
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ : ΣΠΥΡΟΣ ΒΑΓΓΕΛΑΚΗΣ

Με εξαίρεση τα τελευταία χρόνια, που το όνομά της ακούστηκε σποραδικά, η Νικόπολη παραμένει ένας τόπος άγνωστος. Και η παραγνώριση της σπουδαιότητάς της δεν οφείλεται μόνον σε μια μειωμένη προβολή. Είναι ίσως και η "κλασική" μας παιδεία που, για πολλούς και διάφορους λόγους, προμοδότησε κάτι τι "ελληνικό" από τα χρόνια μιας ... ένδοξης κλασικής αρχαιότητας, σε βάρος συχνά των μεταγενέστερων ιστορικών περιόδων. Κι όμως, η Νικόπολη της Πρέβεζας, η ρωμαϊκή μεγαλούπολη της βορειοδυτικής Ελλάδας, είναι από τους σημαντικότερους τόπους της πολιτιστικής μας κληρονομιάς, αποτελώντας κομβικό σημείο στην ιστορία των αρχαίων χρόνων και στη μετέπειτα διαμόρφωση του αποκαλούμενου Δυτικού Πολιτισμού. Έτσι, μια ουσιαστικότερη γνωριμία μαζί της αποτελεί πια ένα ζητούμενο, ιδίως σήμερα που οι αναφορές σε μια ενιαία ευρωπαϊκή ταυτότητα πληθαίνουν ολοένα.

Ο εκτεταμένος ερειπιώνας της Νικόπολης βρίσκεται στο λαιμό της χερσονήσου της Πρέβεζας, μερικά μόλις χιλιόμετρα από την πρωτεύουσα του νομού. Μισοκρυμμένος μέσα στη βλάστηση και στα σημάδια της σύγχρονης ανθρώπινης δράσης, μόλις που γίνεται αντιληπτός από τους διερχομένους στις εθνικές οδούς που συνδέουν την Πρέβεζα με την Ηγουμενίτσα και τα Ιωάννινα. Ωστόσο, οριοθετημένος σε μια

Η χερσόνησος της Πρέβεζας από τα βόρεια, με τη λιμνοθάλασσα Μάζωμα στα αριστερά και το Ιόνιο στα δεξιά της. Στο βάθος, διακρίνεται το ακρωτήριο του Ακτίου και το νησί της Λευκάδας. Ο αρχαιολογικός χώρος βρίσκεται ακριβώς στο κέντρο, στο στενότερο σημείο. Η τεράστια έκτασή του και η παρεμβολή οδικών δικτύων, καλλιεργειών και τεχνικών υποδομών μεταξύ των μνημείων αποτελούν τους βασικούς λόγους για τους οποίους η μέχρι τώρα προσπάθεια επικεντρώθηκε σε μεμονωμένους πυρήνες μνημείων. Στην προοπτική, ωστόσο, δημιουργίας του αρχαιολογικού πάρκου, ο χώρος αντιμετωπίζεται πλέον διαφορετικά, ως οργανικό σύνολο που επιδέχεται και επιζητά την ουσιαστική ενοποίηση. Στα σχέδια που έχουν στο μεταξύ εγκριθεί και έχουν τη συνδρομή της Περιφέρειας Ηπείρου αλλά και τοπικών παραγόντων, προβλέπονται μεταξύ άλλων ουσιαστικές κυκλοφοριακές ρυθμίσεις, χάραξη και λειτουργία ειδικών διαδρομών εντός του χώρου, ενοποίηση πυρήνων μνημείων μεταξύ τους και υψηλού επιπέδου υποδομές για τους επισκέπτες.

(ΦΩΤ. ΚΩΝ. ΙΓΝΑΤΙΑΔΗΣ - © ΚΩΝ. ΖΑΧΟΣ)

έκταση 13 χιλιάδων στρεμμάτων, ο ευρύτερος αρχαιολογικός χώρος εκτείνεται από τις ακτές του Ιονίου στα δυτικά, μέχρι τη λιμνοθάλασσα Μάζωμα και τον Αμβρακικό κόλπο στα ανατολικά.

Στη Νικόπολη μπορεί να φτάσει κανείς με διάφορους τρόπους. Οδικώς, από βορρά και νότο, μέσω των εθνικών οδών προς Ηγουμενίτσα και Ιωάννινα ή προς Αθήνα, αντίστοιχα. Αεροπορικώς, μέσω του Ακτίου στην Ακαρνανική ακτή και συνεχίζοντας από την υποθαλάσσια διάβαση προς Πρέβεζα.

Ρίχνοντας μια προσεκτική ματιά στο χάρτη, γίνεται αμέσως αντιληπτή η καίρια γεωγραφική θέση της αρχαίας πόλης, σε ένα κομβικό σημείο ελέγχου τόσο της πρόσβασης προς και από το εσωτερικό, όσο και της κίνησης στην αποτογραμμή του Ιονίου. Η πόλη βρίσκεται λίγα μόλις χιλιόμετρα από την απόληξη της χερσονήσου που αποτελεί το βόρειο κέρασ του στομίου του Αμβρακικού κόλπου, απέναντι από το ακρωτήριο του Ακτίου. Ανατολικά της απλώνεται ο Αμβρακικός κόλπος, η κλειστή αυτή θάλασσα των περίπου 450 τ.χλμ., φυσικό σύνορο ανάμεσα στην Ήπειρο και τη Στερεά Ελλάδα. Στα βόρεια και βορειοανατολικά, μετά τις λιμνοθάλασσες και τις πεδινές εκτάσεις που τις διασχίζουν τα νερά του Λούρου και του Άραχθου, εκτείνεται η ηπειρωτική ενδοχώρα, ορεινή και δύσβατη στο μεγαλύτερο μέρος της, της οποίας οι κύριες από τις λιγιστές προσβάσεις προς τη θάλασσα κατέληγαν αναγκαστικά στην επικράτεια της Νικόπολης. Μιας επικράτειας που, αν και περιορισμένη για τα δεδομένα μιας μεγαλούπολης της εποχής, μπορούσε να εξασφαλίσει μια σχετική επάρκεια αγαθών στους κατοίκους της. Ιδίως μετά τα μεγάλα τεχνικά έργα των Ρωμαίων μηχανικών, ο κατακερματισμένος ως τότε ζωτικός της χώρος άρχισε να ενοποιείται και να συναποτελεί τη βάση της ευμάρειας της πόλης, μαζί με τα πλεονεκτήματα που συνεπαγόταν η γεωγραφική της θέση για το εμπόριο, τις μεταφορές και την επικοινωνία.

Αυτή, λοιπόν, την ιδιαίτερα προνομαχική θέση επέλεξε ο **Οκταβιανός Αύγουστος** για να χτίσει την πόλη του, σύμβολο της νίκης στη θάλασσα αναμέτρησή του με τον **Αντώνιο** και την **Κλεοπάτρα** το **31 π.Χ.** Μια πόλη που οικήστηκε με την αναγκαστική μετεγκατάσταση των κατοίκων των γύρω πόλεων της Ακαρ-

νανίας, της Λευκάδας και της Ηπείρου που είχαν στο μεταξύ περιέλθει σε παρακμή. Έτσι, στη νέα εποχή που εγκαινίασε η περιώνυμη Ναυμαχία, η Νικόπολη έγινε το κέντρο της βορειοδυτικής Ελλάδας. Αν και χτισμένη από Ρωμαίους, ως σύμβολο της ρωμαϊκής επικράτησης όχι μόνο στον τόπο αυτό αλλά και σε ολόκληρη τελικά τη Μεσόγειο, η Νικόπολη ήταν μια πόλη ελληνική, που διαδέχτηκε τις μικρές πόλεις της περιοχής και είχε συνεχή ιστορική πορεία για αιώνες, γνωρίζοντας μέρες ακμής και ευημερίας. Αλλά, ας γυρίσουμε λίγο πιο πίσω στο χρόνο, για να δούμε βήμα-βήμα τα κυριότερα γεγονότα που οδήγησαν στη γέννησή της.

Ιστορικό πλαίσιο μέχρι τη Ναυμαχία του Ακτίου

Η ευρύτερη περιοχή γύρω από τον Αμβρακικό είχε από πολύ νωρίς προκαλέσει το ενδιαφέρον αρκετών πόλεων της Νότιας Ελλάδας. Έτσι, παράλληλα με τις πόλεις που ιδρύθηκαν από τα ντόπια φύλα, άρχισαν να κάνουν την εμφάνισή τους νέες πόλεις, ως αποικίες των Ηλείων και των Κορινθίων. Οι αποικίες αυτές, αν και ιδρύθηκαν για χάρη του εμπορίου και του ελέγχου των θαλάσσιων οδών, διεκδίκησαν, όπως ήταν αναμενόμενο, μέρος του ζωτικού χώρου των ντόπιων φύλων. Ο κατακερματισμός σε μικρές επικράτειες μιας περιοχής με περιορισμένη ούτως ή άλλως δυναμική σε επάρκεια αγαθών, καθώς και ο σχεδόν έμφυτος ανταγωνισμός των πόλεων-κρατών μεταξύ τους, οδήγησαν σε μια διαρκή αντιπαλότητα. Συμμαχίες επί συμμαχιών ιδρύονταν και διαλύονταν, συχνά ως αντίκτυπος του ανταγωνισμού των μεγάλων πόλεων του νότου μεταξύ τους. Η κατάσταση στην περιοχή αρχίζει να εξομαλύνεται με την κυριαρχία του φύλου των Μολοσσών, που θα οδηγήσει στην ενοποίηση της περιοχής κάτω από το στέμμα του περιφημου βασιλιά **Πύρρου**. Μετά από αυτόν και ως τα χρόνια του τελευταίου βασιλιά της Μακεδονίας **Περσέα**, η κατάσταση μοιάζει να επαναλαμβάνει το παρελθόν, με διαφορετικούς ωστόσο όρους, καθώς η ιστορία έχει αλλάξει πια σελίδα. Η ελληνική "πόλις" της αρχαιότητας είναι πλέον ένας θεσμός σε παρακμή. Το τέλος θα δώσει η εκστρατεία του Ρωμαίου στρατηγού **Αιμίλιου Παύλου** εναν-

Χαλκογραφία του Jean-Baptiste Bourguignon d'Anville, 1734, Paris, που απεικονίζει την εικαζόμενη διάταξη των πλοίων κατά τη ναυμαχία του Ακτίου. Ο τίτλος του χαρακτηριστικού είναι Plan de la Bataille d' Actium gagnée par Octavien Cesar contre Marc-Antoine et Cleopatre l' an de Rome 722.

Προέλευση : Συλλογή Νίκου Δ. Καράμπελα, Ίδρυμα Ακτία Νικόπολις, Πρέβεζα.

τίον του Περούα της Μακεδονίας. Οι κατεστραμμένες από την εκστρατεία ηπειρωτικές πόλεις δε θα ανακάμψουν ουσιαστικά ποτέ.

Η ολοένα ανερχόμενη δύναμη της Ρώμης θα αποτελέσει στο εξής τον κινητήριο μοχλό των γενικότερων εξελίξεων. Με μια σειρά από εκστρατείες θα αρχίσει η ενοποίηση του Μεσογειακού χώρου υπό τα εμβλήματα της Ρώμης. Τα ελληνιστικά βασίλεια της Ανατολής θα πέσουν το ένα μετά το άλλο ενώ μόνον η Αίγυπτος θα παραμείνει "ανεξάρτητη" σύμμαχος της. Την αφορμή για την πλήρη ενοποίηση θα δώσει η πραξικοπηματική στάση του Αντωνίου που, μαζί με τη μυθική Πτολεμαία βασίλισσα Κλεοπάτρα, θα επιχειρήσει να δημιουργήσει τη δική του "αυτοκρατορία", αποτελώντας αγκάθι στα σχέδια της Ρώμης για ολοκληρωτική κυριαρχία αλλά και απειλή για την τροφοδοσία της με τα πολύτιμα σιτηρά της Αιγύπτου. Ανεξάρτητα από το αν ο θρυλικός εκείνος έρωτας ήταν τόσο σφοδρός στ' αλήθεια, γεγονός είναι, πως τόσο ο Αντώνιος όσο και η Κλεοπάτρα, είχαν ο καθένας τους λόγους του για να προκαλέσουν με τον τρόπο αυτό τη Ρώμη. Έτσι, η διαμάχη μεταξύ Αντωνίου και Οκταβιανού έλαβε πια εθνικό χαρακτήρα

κάνοντας τη σύγκρουση αναπόφευκτη. Δεδομένου, ωστόσο, ότι η Ρώμη είχε ήδη ταλαιπωρηθεί από εμφυλίους πολέμους, ο Οκταβιανός έπεισε τη Σύγκλητο να κηρύξει τον πόλεμο ενάντια μόνον στην Κλεοπάτρα, το φθινόπωρο του 32 π.Χ.

Μετά από προετοιμασία μηνών, τα ενωμένα στρατεύματα του Αντωνίου και της Κλεοπάτρας έφτασαν στις ακτές του Ιονίου και στρατοπέδευσαν στο Άκτιο, ενώ στην απέναντι ακτή παρατάχθηκε ο στόλος του Οκταβιανού που έφτασε στο μεταξύ από το βορρά. Το χαμηλό ηθικό του στρατού του ανάγκασε τον Αντώνιο να ακολουθήσει το σχέδιο της Κλεοπάτρας για γενική αναμέτρηση στη θάλασσα, παρά τις αντιρρήσεις των επιτελών του. Η επίθεση ξεκίνησε στις 2 Σεπτεμβρίου του 31 π.Χ. και ενώ η ναυμαχία εξελισσόταν αμφίροση, σημαντικό μέρος του στόλου του Αντωνίου αυτομόλησε προς τον Οκταβιανό. Σχεδόν ταυτόχρονα, η Κλεοπάτρα εγκατέλειψε τη μάχη και διέφυγε με τα πλοία της προς νότο, ενώ λίγο αργότερα, την ακολούθησε και ο ίδιος ο Αντώνιος. Ο,τι σώθηκε από το στόλο των ηττημένων έφτασε στην Αλεξάνδρεια όπου ένα χρόνο μετά, ο Αντώνιος, απομονωμένος πολιτικά, αυτοκτόνησε. Την ίδια τύχη είχε και η Κλεοπάτρα, μετά από αποτυχημένες τελικά προσπάθειες για συμβιβασμό με τον Οκταβιανό.

Με τη Ναυμαχία του Ακτίου κλείνει ουσιαστικά ένας μεγάλος κύκλος της ιστορίας. Η ελληνιστική εποχή αποτελεί πια παρελθόν και ολόκληρη η Μεσόγειος ενοποιείται πια, ως "mare nostrum", υπό την εξουσία της Ρώμης. Στη νέα εποχή που ξεκινά, η μεγάλη ελληνική αρχαιότητα αποτελεί πια παρελθόν αλλά και σημαντική παρακαταθήκη για τους κατοπινούς αιώνες.

Η ιστορική διαδρομή της πόλης

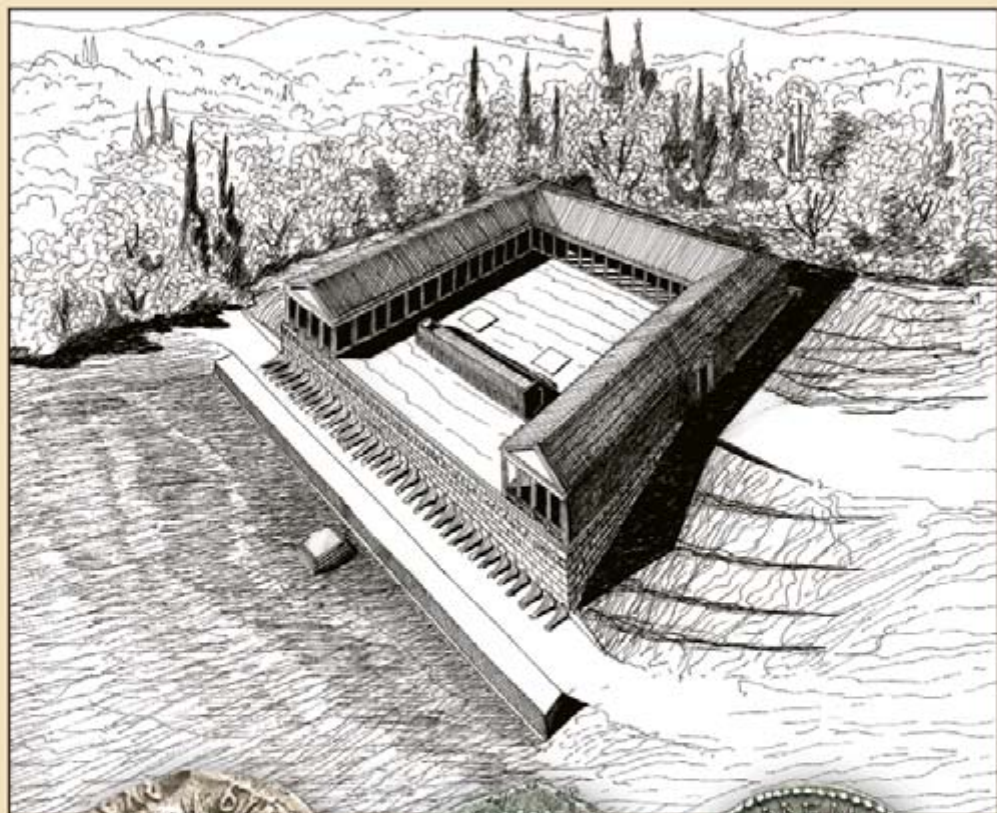
Ο αντίτυπος της νίκης του Οκταβιανού ήταν τεράστιος ήδη από τις μέρες που ακολούθησαν και για το νεαρό τότε στρατηγό Οκταβιανό ανοιγόταν ένας δρόμος με μεγάλες προοπτικές, τις οποίες η πολιτική του ιδιοφυΐα αντιλήφθηκε αμέσως. Για να εδραιώσει την εντύπωση που προκάλεσε αυτή του η επιτυχία αλλά και για να υπηρετήσει τις μεγάλες πολι-

τικές του φιλοδοξίες, ο Οκταβιανός, μετέπειτα Αύγουστος, εφάρμοσε ένα ευρύ πρόγραμμα πολιτικής προπαγάνδας, ξεκινώντας με την ανέγερση του μεγάλου **Μνημείου της Νίκης** στον ιερό λόφο του Απόλλωνα, λίγο βορειότερα της πόλης που θα ιδρύσει αμέσως μετά. Στο τεράστιο αυτό οικοδόμημα που δέσποζε στην περιοχή, μεταφέρθηκαν και τοποθετήθηκαν τα χάλκινα έμβολα από τα πλοία του ηττημένου στόλου, ενώ λίγο αργότερα, μία εκπληκτική γλυπτή σύνθεση που αναπαριστούσε το θρίαμβο της νίκης του στη Ρώμη, φιλοτεχνήθηκε στην πρόσοψη του μνημειώδους (μεγαλύτερου από 20 μ.) βωμού του Μνημείου. Το ίδιο το Μνημείο, όπως απέδειξε πρόσφατα πια η έρευνα, αποτέλεσε και την αφηρησία του συστήματος πολεοδομικής χάραξης της Νικόπολης που χτίστηκε στο πεδινό τμήμα, νότια του λόφου.

Το περίγραμμα της πόλης, ένα ακανόνιστο τετράπλευρο με ιδιαίτερες κατά τόπους κλίσεις, ακολουθεί μάλλον τους κανόνες που υπαγορεύει η ιδιαίτερη μορφολογία παρά οι οχυρωματικές τακτικές. Άλλωστε, η Pax Romana έχει πλέον μετατρέψει τους οχυρωματικούς περιβόλους περισσότερο σε διακοσμητικά στοιχεία παρά σε λειτουργικά. Έτσι πιθανόν εξηγείται και το γεγονός, ότι ολόκληρη η δυτική πλευρά της πόλης είναι ουσιαστικά ανοχύρωτη. Το ρόλο αυτό παίζει η μακρά πευσσοστοχία του

Αναπαράσταση κατά προσέγγιση του Μνημείου της Νίκης του Αυγούστου. Το άλλοτε εντυπωσιακό αυτό μνημείο που διατηρείται σήμερα σε ερειπίωδη κατάσταση, ήταν χτισμένο πάνω σε δύο άνδρα του λόφου, και αποτελούσε ένα υπαίθριο ιερό αφιερωμένο στους θεούς Άρη, Ποσειδώνα και Απόλλωνα. (© Κων. Ζάχος)

Σε ηλικία μικρότερη των 30 ετών, ο Οκταβιανός (αριστ.) έγινε ο μεγάλος πρωταγωνιστής των πολιτικών εξελίξεων θέση την οποία θα διατηρήσει για δεκαετίες, εγκαινιάζοντας την αυτοκρατορική περίοδο. Συμπρωταγωνιστές των γεγονότων η Κλεοπάτρα και ο Αντώνιος. (κέντρο και δεξιά.)

Υδραγωγείου, που καταλήγει στην πόλη έχοντας διανύσει μία απόσταση 50 περίπου χιλιομέτρων στον ποταμό Λούρο, στο ύψος του Αγίου Γεωργίου. Τη δυτική αυτή πλευρά του περιβόλου διακόπτει η μνημειώδης **Δυτική Πύλη** - πλασιωμένη από τα Νυμφαία - η οποία οδηγεί στον "Κόμαρο", λιμάνι της πόλης στο Ιόνιο. Η δεύτερη μεγάλη πύλη στα νότιοανατολικά οδηγούσε προς το άλλο λιμάνι, τη "Μαργαρώνα". Οι πύλες αυτές πλασιώνονται εξωτερικά από νεκροταφεία που ξεκινούν από την οχύρωση και εκτείνονται σε μεγάλη απόσταση κατά μήκος των οδών. Το ίδιο συμ-

βαίνει και με τις δύο άλλες δευτερεύουσες πύλες: μία στα νοτιοδυτικά και μία δεύτερη στο βόρειο σκέλος των τειχών η οποία, μέσω της μνημειώδους ταφικής οδού, διερχόταν τη **Βόρεια Νεκρόπολη** και οδηγούσε στο **Προάστειο**.

Η οικοδόμηση ολόκληρου του Προαστείου φαίνεται πως ουσιαστικά υπαγορεύτηκε από την ανάγκη προβολής του συμβολικού χαρακτήρα της πόλης. Με κέντρο βάρους το Μνημείο της Νίκης στο λόφο του Απόλλωνα, το τμήμα αυτό της πόλης απαρτίζεται από λαμπρά δημόσια οικοδομήματα: το **Θέατρο**, το **Στάδιο** και το **Γυμνάσιο** στις υπώρειες του λόφου, συγ-

κροτούν το σύνολο εκείνο που έμελλε να αποτελέσει το κέντρο της πνευματικής και καλλιτεχνικής ζωής της πόλης, καθώς επίσης και το χώρο όπου τελούνταν -αναδιοργανωμένα πια και με εμφανή τον επετειακό χαρακτήρα- τα Άκτια, η παλαιά μεγάλη αθλητική διοργάνωση των Ακαρνάνων, προς τιμήν του Απόλλωνα.

Εσωτερικά, η πόλη οργανώνεται με βάση τις δύο κύριες οδικές αρτηρίες του ορθογώνιου ρωμαϊκού πολεοδομικού συστήματος (cardo maximus και decumanus maximus). Τα δημόσια κτίρια του κέντρου (Ωδείο, Πρυτανείο και η Αγορά που πιθανολογείται σ' αυτή τη θέση) πλαισιώνονται από κατοικίες, όπως προκύπτει από την ανασκαφή της Έπαυλης του Μάνιου Αντωνίνου, ενώ προς την περιφέρεια αναπτύσσονται κτίρια βοηθητικού χαρακτήρα (δεξαμενές, λουτρά κλπ). Την παραπάνω διάταξη "διαταράσσει" η βυζαντινή πόλη. Μία σειρά "εσωτερικών" τειχών τη χωρίζουν από την αρχική πόλη στα δυτικά και νότια, ενώ στη βόρεια και ανατολική πλευρά της φαίνεται πως αξιοποιεί την προϋπάρχουσα Ρωμαϊκή οχύρωση. Τα **Παλαιοχριστιανικά Τείχη** που διατηρούνται σε μεγάλο ύψος αποτελούν ένα από τα καλύτερα σωζόμενα δείγματα του είδους, ενισχυμένα με πύργους σε όλο τους το μήκος.

Στην "ευρύτερη πόλη", στην εκτός των τειχών περιοχή, σώζονται λείψανα διαφόρων κτιρίων με χρήσεις ταφικές, εμπορικές και άλλες. Αλλά κτίρια που, προφανώς, δεν ανήκουν στην πόλη αλλά βρίσκονται σε άμεση γειτνίαση με αυτήν εντοπίζονται σε όλη την ευρύτερη περιοχή, ιδίως προς τα νοτιοανατολικά, στην πορεία της χερσονήσου.

Προσπαθώντας να συλλάβουμε την ιδιαιτερότητα ή, έστω, την ταυτότητα αυτής της πόλης, διαβάζουμε ξανά με προσοχή τις λίγες αναφορές των πηγών και σκαλίζουμε τα ερείπια που μέχρι πρόσφατα έδιναν μια αποσπασματική μόνον εικόνα. Όπως ειπώθηκε και πιο πριν, η Νικόπολη ήταν το αποτέλεσμα πολιτικών σκοπιμοτήτων και αναμετρήσεων. Κι αυτό είναι ίσως η αφετηρία για να ξετυλίξει κανείς το νήμα. Ωστόσο, δεν αρκεί. Γιατί η Νικόπολη, όπως άλλωστε και πάμπολλες άλλες πόλεις, ανεξάρτητα από τις προθέσεις του ιδρυτή της, συνέχισε τη δική της ιστορική διαδρομή, μέχρι το φυσικό μαρασμό και την εγκατάλειψη.

Αν και απομακρυσμένο από την πόλη που ιδρύθηκε αμέσως μετά, το Μνημείο φαίνεται να αποτελούσε την καρδιά της Ρωμαϊκής Νικόπολης. Δυστυχώς, ο επισκεπτής ελάχιστα πράγματα μπορεί να δει στο χώρο αυτό που, ωστόσο, διαμορφώθηκε με επιμέλεια στη διάρκεια των εργασιών των τελευταίων ετών και αποτελεί ένα από τα κομβικά σημεία της περιήγησης με εξαιρετική θέα προς το νότο, μέχρι την Ακαρνανία και τη Λευκάδα.

Αν και βίαια εποικισμένη από κατοίκους των γύρω περιοχών, η Νικόπολη γνώρισε μεγάλη ακμή, τουλάχιστον στα χρόνια που ακολούθησαν την ίδρυσή της. Ο ελληνικός χαρακτήρας της πόλης, τον οποίο συνειδητά επέλεξε ο Αύγουστος, σε συνδυασμό με πολιτικά προνόμια που της παραχώρησε, συνέβαλαν στην άνθησή της και στη διαμόρφωση του κοσμοπολίτικου χαρακτήρα της. Η πόλη ανακηρύχθηκε **civitas libera** (ελεύθερη πόλη) και με ιδιαίτερη συνθήκη οι Νικοπολίτες θεωρούνταν συγγενείς των Ρωμαίων. Ο Αύγουστος ανανέωσε τα παλιά Άκτια, και μετέφερε το χώρο της τέλεσής τους από το Άκτιο στη Νικόπολη. Η αίγλη των αγώνων ήταν μεγάλη, όπως μαρτυρούν διάφορες

αγωνιστικές επιγραφές προς τιμή των νικητών που βρέθηκαν σε πολλές περιοχές του ρωμαϊκού κόσμου. Η Νικόπολη είχε δικό της νομισματοκοπείο, το οποίο παρήγαγε νομίσματα από τους χρόνους του Αυγούστου μέχρι τα μέσα του 3ου αιώνα.

Το 63 μ.Χ., όπως υποστηρίζουν ορισμένοι ερευνητές, ο **Απόστολος Παύλος** πέρασε από τη Νικόπολη και ίδρυσε την Εκκλησία της. Τα ερείπια των παλαιοχριστιανικών βασιλικών με τα εξαιρετικά ψηφιδωτά δάπεδα μαρτυρούν ότι στους μετέπειτα αιώνες άνθισε ο Χριστιανισμός στην Νικόπολη. Στο διωγμό των φιλοσόφων επί Διομητιανού, το 89 μ.Χ., ο στωικός φιλόσοφος **Επίκτητος** βρήκε καταφύγιο στη

Νικόπολη, όπου ίδρυσε δική του φιλοσοφική σχολή. Κατά την επιδρομή των Ερούλων (267 μ.Χ.), η πόλη δοκιμάστηκε πολύ σοβαρά, όπως επιβεβαιώνεται από τις ανασκαφικές έρευνες, με τις οποίες εντοπίστηκαν επισκευές και ενισχύσεις των τειχών με οικοδομικά υλικά καταστραμμένων κτιρίων. Παρ' όλα αυτά, η πόλη επιβιώνει και διατηρεί την ανεξαρτησία της.

Με τη διοικητική μεταρρύθμιση του Διοκλητιανού (285-305 μ.Χ.), όταν η Ήπειρος διαιρέθηκε σε δύο επαρχίες, τη **Νέα** και την **Παλαιά Ήπειρο** (Epirus Nova, Epirus Vetus), η Νικόπολη ανακηρύχθηκε πρωτεύουσα της Παλαιάς Ηπείρου, η οποία περιελάμβανε την Ήπειρο, την Ακαρνανία και τα νησιά Κέρκυρα, Λευ-

κάδα και Ιθάκη. Επί Ιουλιανού (361-363 μ.Χ.), η Νικόπολη ευεργετήθηκε ιδιαίτερα από την πολιτική του φιλοσόφου και ελληνολάτρη αυτοκράτορα, ο οποίος συνέβαλε στην επισκευή του Υδραγωγείου και άλλων δημοσίων οικοδομημάτων.

Οι βαρβαρικές επιδρομές που έλαβαν χώρα από τα μέσα του 4ου έως το τέλος του 6ου αι. μ.Χ., κατά τη λεγόμενη μετανάστευση των λαών, έπληξαν και την Ήπειρο. Αν και οι πηγές είναι μάλλον ασαφείς, θεωρείται βέβαιη η κατάληψη της πόλης από τους Βησιγότθους υπό τον Αλάριχο το 395 μ.Χ. Επίσης, το 474 μ.Χ., στους χρόνους του αυτοκράτορα Ζήνωνα, οι **Βάνδαλοι** κατέλαβαν αφηνδιαστικά τη Νικόπολη και οδήγησαν τους κατοίκους της αιχμαλώτους στην

Καρχηδόνα. Κάτω από τον κίνδυνο της επιδρομής των Οστρογότθων υπό τον Τυτίλα, ο αυτοκράτορας **Ιουστινιανός** μερίμνησε για την ανανέωση των οχυρώσεων της πόλης, όπως αναφέρει ο ιστορικός Προκόπιος. Τελικά όμως η πόλη δεν απέφυγε τη λεηλασία μαζί με άλλες πόλεις της Ηπείρου (551 μ.Χ.). Η Παλαιοχριστιανική οχύρωση της Νικόπολης, που σώζεται σε αξιοθαύμαστο βαθμό, περιορίστηκε στο ένα έκτο την αρχική της έκταση. Εντός των τειχών εντοπίστηκαν τέσσερις Παλαιοχριστιανικές βασιλικές με πλούσιο γλυπτό διάκοσμο και θαυμάσια ψηφιδωτά δάπεδα, γεγονός που υποδηλώνει την ακμή της πόλης κατά την περίοδο εκείνη. Μάλιστα ο επίσκοπος Αττικός συμμετείχε το 451 στην Οικουμενική Σύνοδο της Χαλκηδόνας.

Ο 6ος αιώνας κλείνει για την περιοχή με τις επιδρομές και την εγκατάσταση των Σλάβων. Η πόλη ωστόσο φαίνεται να επιβιώνει ως τον 11ο τουλάχιστον αιώνα, οπότε και εγκαταλείπεται τελικά χάριν της Προέβεζας

Εσωτερικό μαισωλείου της Βόρειας Νεκρόπολης. Οι πολυάριθμοι τάφοι και τα Μαισωλεία αναπτύσσονται με οργανωμένο σχέδιο κατά μήκος του δρόμου που συνδέει την πόλη με το Προάστειο. Στο εσωτερικό των Μαισωλείων τοποθετούνταν περιμετρικά συνήθως πώρινες ή μαρμάρινες σαρκοφάγοι με ανάγλυφες παραστάσεις. Σε ορισμένα Μαισωλεία οι σαρκοφάγοι συνυπάρχουν με κτιστούς τάφους ή με κόγχες που ανοίγονται στην εσωτερική επιφάνεια των τοίχων τους, όπου τοποθετούνταν τεφροδόχα αγγεία με τα υπολείμματα καύσεων. Οι παλαιότερες ταφές στη Νεκρόπολη χρονολογούνται από τον 1ο αι. μ.Χ. και, με βάση τα έως τώρα στοιχεία, η χρήση της φθάνει έως τον 4ο αι. μ.Χ.

Η Παλαιοχριστιανική Βασιλική Β' (Αλκίσωνος). Πεντάκλιτη ξυλόστεγη Βασιλική με αψίδα, τριμερές εγκάρσιο κλίτος, νάρθηκα, αίθριο και προσκτίσματα στα βόρεια και νότια. Χρονολογείται στα μέσα του 5ου αιώνα ενώ μέρος των προσκτισμάτων ανάγεται στο 4ο μισό του επόμενου αιώνα. Διασώζει αξιόλογο γλυπτό διάκοσμο, μέρος του οποίου προέρχεται από παλαιότερα, ρωμαϊκά κτίρια.

Τα Νυμφαία στο δυτικό άκρο της ρωμαϊκής πόλης, ενταγμένα στο μνημειακό σύνολο της κεντρικής Δυτικής Πύλης. Πρόκειται για δύο όμοια, σχεδόν αντικρουστά, οικοδομήματα, χτισμένα εκατέρωθεν της κεντρικής λεωφόρου (*decumanus maximus*). Πρακτικός και αισθητικός προορισμός τους ήταν η κάλυψη δύο υδατοδεξαμενών υψηλής στάθμης όπου κατέληγε ο αγωγός του Υδραγωγείου.

που θα ιδρυθεί αμέσως μετά. Έκτοτε, οι αναφορές για τη Νικόπολη έχουν αρχαιογνωστικό ενδιαφέρον, καθώς ο εκτεταμένος ερειπιώνας της έλκει το ενδιαφέρον διαφόρων περιηγητών, με πρώτον τον Κυριακό τον Αγκωνίτη, που την επισκέφθηκε το 1453.

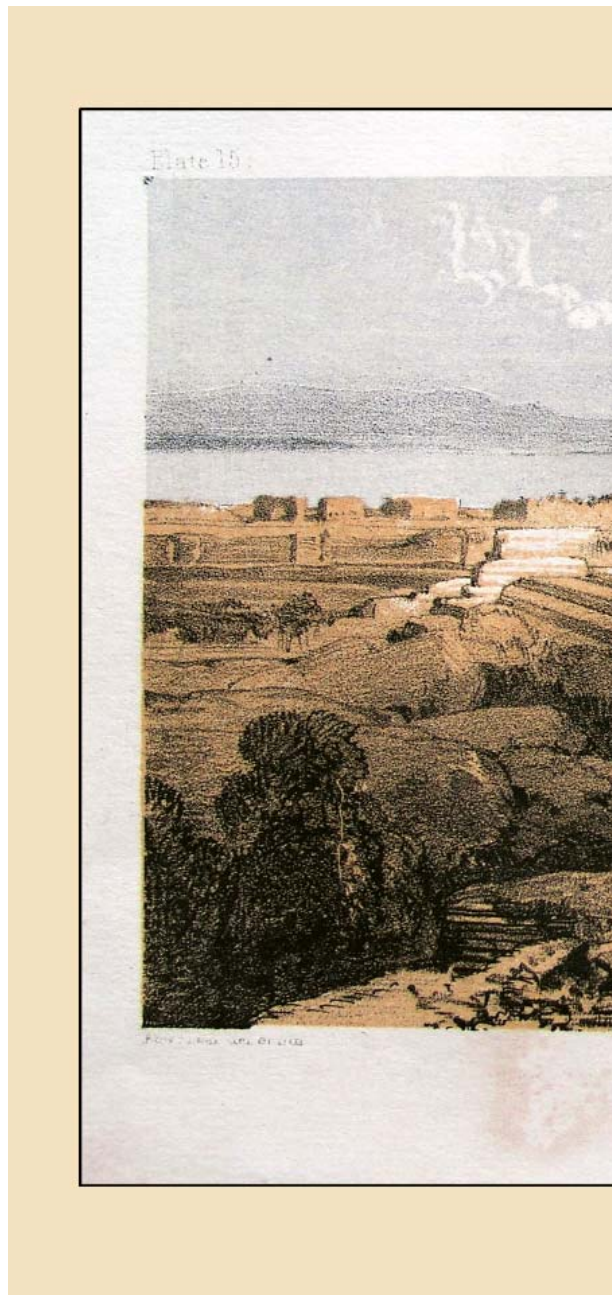
Οι έρευνες

Οι έρευνες στη Νικόπολη ξεκινούν το 1914, λίγο μετά την ενσωμάτωση της περιοχής στο ελληνικό κράτος, με πρώτο τον **Α. Φιλαδέλφεια**. Ακολουθούν οι **Α. Ορλάνδος** και **Γ. Σωτηρίου** από το 1926 και ως τη δεκαετία του '60, με μια μεγάλη διακοπή στη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Στο διάστημα των δεκαετιών αυτών ερευνήθηκε ένα μεγάλο μέρος της περιοχής και ανασκάφηκαν, σε περιορισμένο ωστόσο βαθμό, αρκετά μνημεία από τα ήδη ορατά. Παράλληλα, η αρχαιολογική υπηρεσία επέκτεινε την περιοχή ερευνών. Οι προσπάθειες της περιόδου αυτής συνίστανται κυρίως σε σωστικές ανασκαφές και μικρής κλίμακας στερεωτικές εργασίες. Τον ίδιο χαρακτήρα έχουν και οι εργασίες πεδίου κατά τη δεκαετία του 1970 όπου, εκτός από μερικές περιορισμένες ανασκαφές, η προσοχή στράφηκε κυρίως σε έργα στερέωσης στα μεγάλα σωζόμενα μνημεία.

Οι πρώτες αυτές δεκαετίες της έρευνας είχαν ως κοινό σημείο αναφοράς τον αναγνωριστικό και σωστικό χαρακτήρα των δράσεων. Η περίοδος αυτή τελειώνει συμβατικά το 1991 με τον καθορισμό των ζωνών προστασίας του αρχαιολογικού χώρου.

Με τη σαφή οριοθέτηση, ο ευρύτερος αρχαιολογικός χώρος, συνολικής έκτασης 13 χιλιάδων στρεμμάτων, απέκτησε μια κάποια ενότητα, γεγονός που αποτέλεσε τον καθοριστικό παράγοντα για μια διαφορετική πλέον αντιμετώπιση. Υπό το πρίσμα της ενότητας αυτής, σχεδιάστηκε και τέθηκε άμεσα σε εφαρμογή ένα ευρύ πρόγραμμα διαχείρισης με κύριους άξονες δράσης την επέκταση των ερευνών, τη λεπτομερή τεκμηρίωση, τη διάχυση της γνώσης, την αποκατάσταση των κυριότερων μνημείων και τις διαμορφώσεις χώρων.

Από το 1995, με πρωτοβουλία της ΙΒ' ΕΠΚΑ, εγκαινιάστηκε η ένταξη της Νικόπολης στα πλαίσια Κοινοτικών προγραμμάτων με στόχο την ανάδειξή της σε οργανωμένο αρχαιολο-

γικό σύνολο. Κατά το 1997 Η Νικόπολη αναγνωρίστηκε ως **αρχαιολογικός χώρος ύψιστης σημασίας** και με σημαντικές δυνατότητες εξέλιξης. Εντάχθηκε έτσι μαζί με τους σπουδαιότερους αρχαιολογικούς χώρους της Ελλάδας στο Ταμείο Διαχείρισης Πιστώσεων για την Εκτέλεση Αρχαιολογικών Έργων, με σκοπό

Επιχρωματισμένη λιθογραφία του Edward Lear, 1851, London, που απεικονίζει το ρωμαϊκό Ωδείο της Νικόπολης, το ανατολικό σκέλος των βυζαντινών τειχών και τη μεγάλη δυτική πύλη τους [που εσφαλμένα ονομάζεται Αραπόπορτα] με τους δύο πύργους (πάνω δεξιά). Ο τίτλος του χαρακτικού είναι Nicopolis.

Προέλευση : Συλλογή Νίκου Δ. Καράμπελα, Ίδρυμα Ακτία Νικόπολις, Πρέβεζα.

την ταχύτερη αλλά και πιο αποτελεσματική επέμβαση στο χώρο. Έτσι οι ανασκαφικές εργασίες ευρείας κλίμακας που πραγματοποιήθηκαν έφεραν στο φως σημαντικά λείψανα μνημείων μαζί με πλήθος σπουδαίων κινητών ευρημάτων, ενώ ταυτόχρονα, διενεργήθηκαν επεμβάσεις στερέωσης, συντήρησης και αποκατάστασης σε μια πληθώρα μνημείων. Παράλληλα, μετά το **2ο Διεθνές Συνέδριο** για τη Νικόπολη το 2002, ξεκίνησε μια προσπάθεια προβολής του σημαντικού έργου που είχε ως τότε επιτελεστεί. Αποτέλεσμα της προσπάθειας αυτής ήταν το ξεκίνημα μιας νέας περιόδου για τη Νικόπολη,

στην προοπτική της μετατροπής της σε ένα **ενιαίο** κατά το δυνατόν και **λειτουργικό αρχαιολογικό πάρκο**, λαμβανομένων πάντα υπόψιν των εγγενών δυσκολιών που συνεπάγεται αφενός η τεράστια έκταση και αφετέρου η παρεμβολή ιδιοκτησιών, εθνικών οδών και άλλων, "ξένων" στοιχείων μεταξύ των μνημείων. Την εκτέλεση των έργων αυτών έχει αναλάβει και πάλι η **Επιστημονική Επιτροπή Νικόπολης (ΤΑΠΕΑΕ)**, ενώ διοικητικά ο χώρος πρόσφατα πέρασε στη δικαιοδοσία της νεοσύστατης ΔΓ' ΕΠΚΑ.

Μια σύντομη περιήγηση

Προσπαθεί κανείς να φανταστεί την αίσθηση των ανθρώπων εκείνης της εποχής σαν αντίκρυζαν την πόλη μπροστά από τις πύλες της, πλασιομένες με τις νεκροπόλεις, ή απλώνοντας το βλέμμα κατά μήκος της δυτικής της πλευράς που όριζε η μακρά πεσσοστοιχία του Υδραγωγείου πριν χαθεί πίσω από τους λόφους στο βορρά. Ή, ακόμη, σαν πλησίαζαν το εντυπωσιακό Προάστειο με τα λαμπρά του μνημεία συγκεντρωμένα σε ένα λειτουργικό σύνολο κάτω από το λόφο του Απόλλωνα, με το επιβλητικό Μνημείο της Νίκης και τα

Ψηφιδωτό δάπεδο στη ρωμαϊκή Έπαυλη του Μάνιου Αντωνίνου. Πολλοί από τους χώρους της φέρουν ψηφιδωτά δάπεδα σε ένα από τα οποία σώζεται και η κτιτορική επιγραφή που μας παραδίδει το όνομα του ιδιοκτήτη και ανακαινιστή της. Η έπαυλη που αποτελεί τυπικό δείγμα αστικής αρχιτεκτονικής ρωμαϊκών χρόνων έχει δύο οικοδομικές φάσεις: η κύρια φάση χρονολογείται το 2ο αι. μ.Χ., ενώ τροποποιήσεις πρέπει να έγιναν στα μέσα του 3ου ή τον 4ο αι. μ.Χ. Το κεντρικό τμήμα του συγκροτήματος καταλαμβάνει η χαρακτηριστική υπαίθρια αυλή με την αψιδωτή δεξαμενή ενώ περιμετρικά της διατάσσονται και εκτείνονται τα υπόλοιπα διαμερίσματα. Ο συνολικός χώρος, που ξεπερνά τα 3 στρέμματα, αποτελεί σήμερα, μετά από τις εκτεταμένες εργασίες αποκατάστασης και ανάδειξης, ένα από τα κομβικά σημεία του χώρου, στο κέντρο περίπου της ρωμαϊκής πόλης.

Ωδείο. Άποψη της στοάς. Σε αντίθεση με τα θέατρα, τα ωδεία χτίζονταν σε περίοπτη θέση, σε επίπεδο έδαφος στο κέντρο των πόλεων. Έτσι, ενώ τα πρώτα εκμεταλλεύονταν τη φυσική κλίση του εδάφους για την κατασκευή του κοίλου, για τα ωδεία βρέθηκε η λύση της στήριξης των κερκίδων με επάλληλους θολωτούς διαδρόμους.

Τα σωζόμενα τμήματα του Θεάτρου, αν και διατηρούνται σε αρκετό ύψος, αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα. Αυτός είναι και ο λόγος που το μνημείο αποτελεί έναν από τους επόμενους στόχους επεμβάσεων των αρμοδίων, προκειμένου να αποτελέσει κάποια στιγμή οργανικό μέρος του σχεδιαζόμενου αρχαιολογικού πάρκου. (δεξιά)

χάλκινα έμβολα των πλοίων ν' αστράφτουν στο φως του ήλιου.

Κοιτάζοντας σήμερα τα ξεφτισμένα τείχη, τους ρημαγμένους τάφους των νεκροπόλεων, τις στεγνές δεξαμενές των λουτρών, τα ισοπεδωμένα triclinia των οικιών ή ακόμη τα κατακερματισμένα, σαν από ιερή μανία, τμήματα της περίφημης γλυπτής ζωφόρου από το βωμό του Μνημείου της Νίκης, προσπαθούμε να πιάσουμε το σταματημένο εκείνο σφυγμό και να ξεκλέψουμε μια φευγαλέα ματιά στο χρόνο.

Θα πει κανείς, το ίδιο συμβαίνει με όλα τούτα τα ερείπια που μας στοιχειώνουν, διάσπαρτα στο ελληνικό τοπίο. Όμως, αν το δούμε από μια άλλη γωνία, από την πλευρά των ανθρωπών, για παράδειγμα, κάθε τόπος είναι μοναδικός. Μοναδικό το κάθε κτίσμα κι ο κάθε τοίχος, μοναδικές και οι πλαγγόνες, οι πηλινες αρθρωτές κούκλες, που βρέθηκαν στους παιδικούς τάφους, μοναδικές κι οι επιτύμβιες στήλες με το όνομα και την ηλικία κι ίσως κι ένα διακοσμητικό κισσόφυλλο χαραγμένα

πάνω τους. Μοναδικά ακόμη και τα απείριπτα γυάλινα μυροδοχεία, διακριτικά απομεινάρια μιας περασμένης ματαιοδοξίας. Αλλά, μπουκωμένοι καθώς είμαστε απ' όλα τούτα, συχνά μας διαφεύγει το ανελήτο άγγιγμα της μοίρας. Και μένει τελικά στον καθένα χωριστά να δει πίσω από τα πράγματα, να φανταστεί και να νιώσει, πίσω από μια συμβατική περιήγηση.

Κατευθυνόμενος ο επισκέπτης προς τον αρχαιολογικό χώρο από την Πρέβεζα εισέρχεται στη ρωμαϊκή πόλη μέσω της Νότιας Πύλης των Ρωμαϊκών Τειχών και του προσκείμενου νεκροταφείου. Λίγα μέτρα ΒΑ, πάνω σε χαμηλό λόφο με πανοραμική θέα, βρίσκεται η Βασιλική Δ' (αρχές του τρίτου τέταρτου του 6ου αι.) και ανατολικότερα, εκτός των τειχών, η βασιλική γνωστή ως "Ανάληψη" (μεταβυζαντινής εποχής, κτισμένη με υλικό προϋπάρχοντος βυζαντινού ναού). Ακολουθώντας τη σύγχρονη οδική αρτηρία, φτάνει στη ΝΑ γωνία των Παλαιοχριστιανικών Τειχών. Από

Από το Θέατρο δε σώζονται παρά ελάχιστα πράγματα. Ωστόσο, ακόμη και σήμερα αποζημιώνει τον επισκέπτη και μόνο με τη θέα που προσφέρει τόσο προς την αρχαία πόλη

και ολόκληρο τον κάμπο της Νικόπολης, όσο και προς τον Αμβρακικό και τις ακαρνανικές ακτές, πέρα από τη λιμνοθάλασσα Μάζωμα.

το σημείο αυτό ξεκινούν δύο διαδρομές, προς τα δυτικά και προς τα βόρεια.

Επιλέγοντας την πρώτη διαδρομή, προς τα δυτικά, ο επισκέπτης κινείται κατά μήκος του συντηρημένου νότιου σκέλους της Παλαιοχριστιανικής οχύρωσης, με τους εντυπωσιακούς τριγωνικούς και κυκλικούς πύργους. Στην πορεία αυτή, που ουσιαστικά συμπίπτει με τον κύριο οδικό άξονα Α-Δ της ρωμαϊκής πόλης (*decumanus maximus*), συναντά, κρυμμένο μέσα στη βλάστηση, ένα μεγάλων διαστάσεων ρωμαϊκό οικοδόμημα δημόσιου, προφανώς, χαρακτήρα, γνωστό και ως "**Αμφιθέατρο**". Συνεχίζοντας, περνά τη ΝΔ γωνία των Παλαιοχριστιανικών Τειχών και καταλήγει στην εντυπωσιακή Δυτική Πύλη της ρωμαϊκής πόλης. Η πύλη αυτή πλαισιώνεται από δύο κτίσματα σε σχήμα Π, τα Νυμφαία, και τους πεσσούς του υδραγωγείου που έφεραν το

νερό στις δεξαμενές τους. Προς τα δυτικά, συνεχίζει ο δρόμος που οδηγούσε στο ένα από τα δύο λιμάνια της πόλης, τον **Κόμαρο**, κατά μήκος του οποίου σώζονται λείψανα του δυτικού νεκροταφείου, καθώς επίσης και άλλων κτιρίων, πιθανόν εμπορικού χαρακτήρα.

Κατευθυνόμενος προς τα βόρεια, εισέρχεται στη βυζαντινή πόλη με τις περίφημες βασιλικές: Βασιλική Α', αφιερωμένη στον Άγιο Δημήτριο (άρχισε να οικοδομείται γύρω στα 540-550 επί επισκόπου Δουμετίου Α' και αποπερατώθηκε επί επισκόπου Δουμετίου Β' γύρω στο 575) και το "Επισκοπείο" (ιδιωτική έπαυλη Ρωμαίου αξιωματούχου η οποία μετατράπηκε σε επισκοπικό μέγαρο στα χρόνια που ακολούθησαν), Βασιλική Β' (Αλκίσιωνος, 450) και Βασιλική Γ' (575-600), τα ερείπια της οποίας βομβαρδίστηκαν στο Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Στα δάπεδα των Βασιλικών Α' και Β' διατη-

Η πεσσοστοιχία του Ρωμαϊκού Υδραγωγείου στο χωριό Άγιος Γεώργιος. Η πορεία του ξεκινούσε ακριβώς από εδώ για να φτάσει μέχρι τη Νικόπολη, μετά από μια διαδρομή 50 περίπου χλμ.

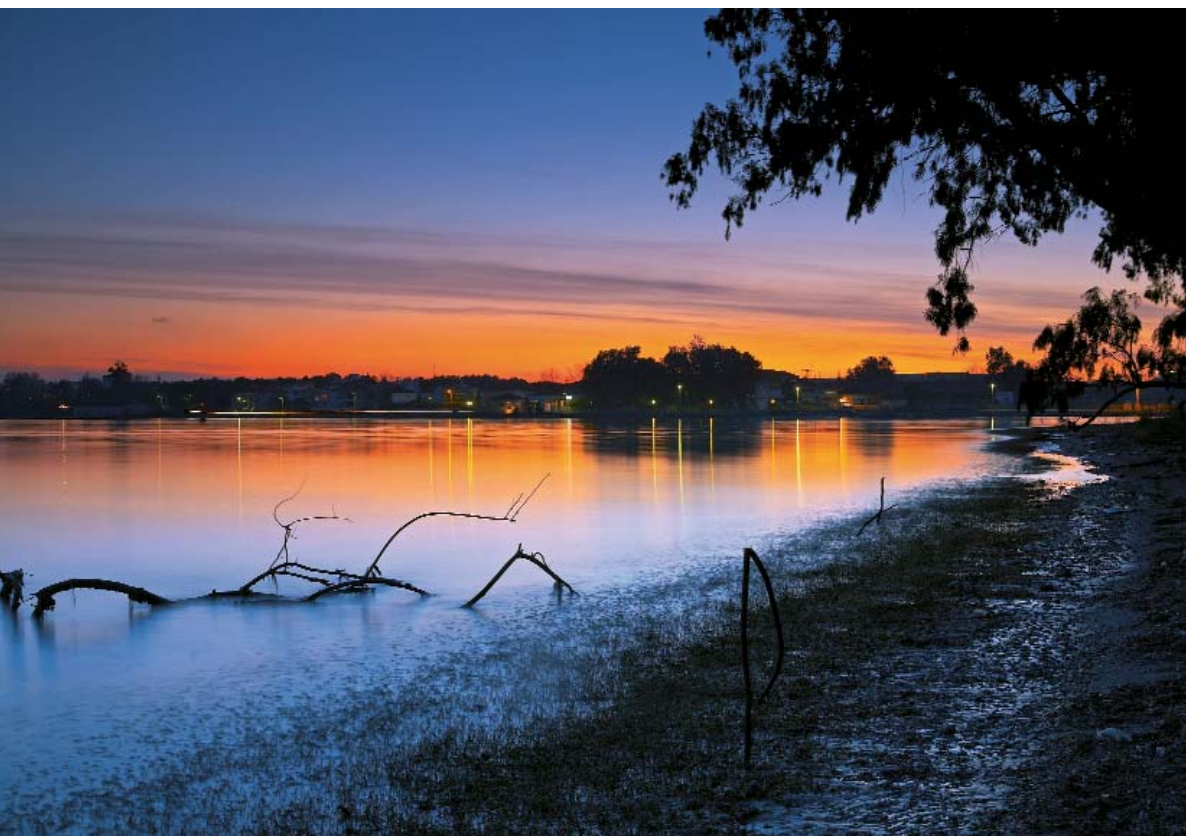

Το δυτικό σκέλος των Παλαιοχριστιανικών Τειχών που σώζεται σε μεγάλο ύψος βρίσκεται, όπως και το νότιο σκέλος, πάνω στους κύριους οδικούς άξονες της ρωμαϊκής πόλης, ενώ το υπόλοιπο τμήμα τους θεμελιώνεται πάνω στη ρωμαϊκή οχύρωση. Η χρονολόγησή τους είναι ιδιαίτερα προβληματική. Από τις πηγές γνωρίζουμε ότι ο Ιουστινιανός επισκεύασε τα τείχη το 540 μ.Χ., λιγότερο δηλαδή από έναν αιώνα μετά την κατασκευή τους. Οι υπόλοιπες προσθήκες και επισκευές ανάγονται στους μετέπειτα αιώνες, μέχρι και τους μεσοβυζαντινούς χρόνους.

ρούνται ψηφιδωτά με θαυμάσιες παραστάσεις. Λίγα μέτρα βορειότερα της Βασιλικής Α΄ διατηρούνται ερείπια μεγάλου κτιρίου, γνωστού στους τόπιους λόγω του σχήματός του ως "Βαγένια", τα "Λουτρά της Κλεοπάτρας", καθώς και ένα μεγάλο οικοδόμημα, οι **Κεντρικές Θέρμες**, η κύρια αίθουσα του οποίου, όπως αποκάλυψαν οι πρόσφατες ανασκαφές, ήταν διακοσμημένη με ψηφιδωτό δάπεδο. Από τη Δυτική Πύλη ("Αραπόπορτα") των Παλαιοχριστιανικών Τειχών, κτισμένων κυρίως από αρχαιότερο οικοδομικό υλικό, ο επισκέπτης προσεγγίζει το **Ωδείο**, στην καρδιά της ρωμαϊκής πόλης. Δυτικά αυτού βρίσκεται ακόμη ένα δημόσιο οικοδόμημα, πιθανώς το Πρυ-

τανείο, ενώ λίγο βορειότερα η λεγόμενη "**Βασιλική του Αποστόλου Παύλου**".

Από το σημείο αυτό ο επισκέπτης μπορεί να κινηθεί είτε προς τα νότια, όπου θα συναντήσει και πάλι τον *decumanus maximus* με κατάληξη τη Δυτική Πύλη και τα Νυμφαία, είτε προς τα βόρεια. Στη δεύτερη αυτή πορεία, περνά κοντά από το διαμορφωμένο σήμερα χώρο της **Έπαυλης του Μάνιου Αντωνίνου** με τα εξαιρετικά ψηφιδωτά δάπεδα και καταλήγει στη Βορειοδυτική Πύλη της ρωμαϊκής οχύρωσης. Αμέσως έξω από την πύλη αυτή συναντά την εκτεταμένη Βόρεια Νεκρόπολη όπου, ανάμεσα σε ποικίλα είδη ταφών, διασώζονται πολυάριθμα μασσωλεία. Από

Δειλινό στο Βαθύ, το δεύτερο λιμάνι της ρωμαϊκής πόλης, κρυμμένο μέσα στην ασφάλεια του Αμβρακικού.

εκεί, μπορεί είτε να κινηθεί προς τα ανατολικά και να εισέλθει και πάλι στη βυζαντινή πόλη από το βόρειο σκέλος των τειχών είτε να κινηθεί βορειότερα προς το "Προάστειο".

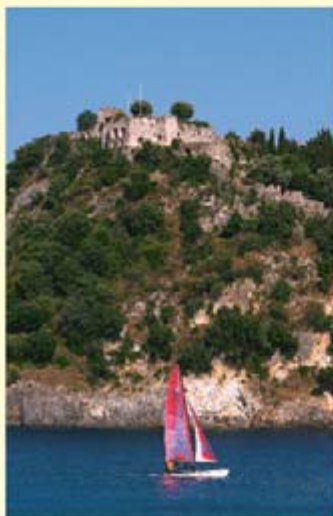
Ανακεφαλαιώνοντας, θα έλεγε κανείς ότι η Νικόπολη δεν είναι μία συνηθισμένη περίπτωση καλοδιατηρημένης αρχαίας πόλης. Κι αυτό γιατί βαρβαίνει ιδιαίτερα ο συμβολισμός της. Είναι μία πόλη - μνημείο της νίκης του Οκταβιανού Αυγούστου στη Ναυμαχία του Ακτίου, σύμβολο και στήριγμα μιας πολιτικής που εγκαινίασε μια νέα εποχή στην ανατολική Μεσόγειο. Η ίδρυσή της σηματοδοτεί ουσιαστικά το τέλος των ελληνιστικών βασιλείων και την εδραίωση της ρωμαϊκής κυριαρχίας στη Μεσόγειο, καθώς και την απαρχή της περιόδου μονοκρατορίας του Αυγούστου, κομβικού γεγονότος στην εξέλιξη της ιστορίας του αρ-

χάιου κόσμου. Η άνοδος, όμως, του Οκταβιανού στην εξουσία δεν οριοθετεί μόνο την εγκαθίδρυση της μοναρχίας στη Ρώμη υπό την κυριαρχία της οποίας θα τεθεί ένα τεράστιο τμήμα του τότε γνωστού κόσμου, αλλά και μεγάλες κοινωνικές και οικονομικές ανακατατάξεις που επηρέασαν όλους τους τομείς του ανθρώπινου βίου. Κι ως σύμβολο αυτής της νέας εποχής φαίνεται πως καθιερώθηκε η πόλη, τουλάχιστον τον πρώτο καιρό μετά την ίδρυσή της. Οι λίγες ιστορικές μαρτυρίες το επιβεβαιώνουν. Το επιβεβαιώνουν κι αυτά ακόμη τα μνημεία της. Μισοερειπωμένα κάτω απ' το φως, διάσπαρτα μέσα στους ελαιώνες, τα βοσκοτόπια και τις λεμονιές, ανάμεσα στον φιλόξενο Αμβρακικό και τα βαθύχρωμα νερά του Ιονίου, μοιάζουν να μιλούν για μέρες δόξας, περασμένες από καιρό.

...ότι ζητάς!

Νομός Πρέβεζας

ΑΝΩΣΤΑΤΗΣ

Ν.Ε.Τ.Π
ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΠΡΟΒΟΛΗΣ
ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ

Ε.Ο.Τ

www.preveza.gr